Чурапчыга күн тахсар!

12+

САНТА ОЛОХ

375 ЧУРАПЧА 1648-2023

Чурапчы улууһун хаһыата

Кулун тутар 10 күнэ, 2023 сыл, бэстинсэ

№ 9 (11886)

стр. 2

УЛУУСКА – БУ КҮННЭРГЭ

Байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын дьиэ кэргэттэригэр дастабырыанньалары туттардылар

стр. 4

ИНТЕРВЬЮ

Ураты суоллаах ыстэнньэг

стр. 6

ҮӨРЭХ

Билигин биир кэлим эксэмэниэргэ бэлэмиэнии үгэнэ

стр. 5

“Дива Кэрэ-2023” – Чурапчыттан Анжелика Агафонникова

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Кулун тутар 10 күнэ БЭЭТИНСЭ	Кулун тутар 11 күнэ СУБУОТА	Кулун тутар 12 күнэ БАСКЫҺЫАННЬА	Кулун тутар 13 күнэ БЭНИДИЭННЬИК	Кулун тутар 14 күнэ ОПТУОРУННЬУК	Кулун тутар 15 күнэ СЭРЭДЭ	Кулун тутар 16 күнэ ЧЭППИЭР
-8° -12°	-9° -13°	-10° -21°	-11° -21°	-8° -16°	-9° -19°	-9° -18°

ТЭТТИК СОНУННАР

Чурапчы улууһа Ил Дархан гранын куонкуруһугар үһүс миэстэни ылла

Грант ТОС-тар сайдыыларын өйүүр сыаллаах бэриллэр. Чурапчы улууһа бэйэтин ТОС-тарын сайыннарарга анаан 1,190 мөл солк. сууманы ылла. Куонкуруска муниципальнай оройуоннар, куорат уокуруктара кытталлар. Өрөспүүбүлүөбит Ил Дархана маннык куонкуруһу ТОС-тары сайыннарар соруктаах тэрийэр.

“Чурапчы чарана” тэриллэлэр икки ардыларынаа̀ҕы бэстибэл түмүктэннэ

Кулун тутар 4-5 күннэригэр нэһилиэк иһиннэҕи тэриллэлэр икки ардыларыгар “Чурапчы чарана” бэстибэл ыытылынна.

Бу тэрээһин Чурапчы нэһилиэгэ төрүттэммитэ 375 сылыгар ананна. “Айыллаан” СК уус-уран салайаччыта Марианна Диодорова билиҥниэрбитинэн, быйыл 14 холбоһуктаах тэриллэлэри икки бөлөххө арааран кытыныаҕыттар. Түмүк эмиэ икки бөлөҕүнэн таҕыста. Былырыыҥҥы сылы кытары тэҥнэтэн көрдөххө, хас биирдии нүөмэри туруоруута күүскэ ылсан үлэлээбиттэр. *Сонун нүөмэрдэриниэн, санта талааннарынан, ураты жанрдарынан улаханнык сохтордулар. Хорга быйыл санта айыллан тахсыбыт Өрөгөй ырыатын олус үчүгэйдик толордулар.* Таҥастара-саптара туспубут.

“Снежный барс-2023” байыаннай-ыспартыыбынай оонньуулар кыайыылаахтара быһаарылыннылар

Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа, “Хотугу Сулус” уордьан кавалера Иван Павлов төрөөбүтэ 102, Улуу Кыайыы 78, Ильмень күөлгэ буолбут кыргыһыы түмүктэммитэ 80 сыларыгар аналлаах улуустааҕы “Снежный барс-2023” байыаннай-ыспартыыбынай оонньуулар ыытылыннылар.

Оонньуута улууспут 17 оскуолатыттан 21 салайаччылаах 18 хамаанда, уопсайа холбоон, 180 үөрэнээччи кыттыбыт.

Улахан оскуолаларга мунутуур кыайыылааҕынан – “Беркут” Семен Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын хамаандата таҕыста. Иккис миэстэҕэ “Память” Иван Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын хамаандата, үһүс миэстэҕэ “Факел” Чурапчытааҕы ыспартыыбынай интэриэнээт-оскуола хамаандалара тигистилэр. Кыра оскуолаларга мунутуур кыайыылааҕынан – “Альфа” Гаврил Протодьяконов аатынан Алаҕар орто оскуолатын хамаандата, иккис миэстэ – “Үрүҥ Уолан” Хайахсыт орто оскуолатын хамаандата, үһүс миэстэ – “Хорсун” Семен Флегонтов аатынан Хадаар орто оскуолатын хамаандата таҕыстылар.

“Снежный барс” оонньуулар ерөспүүбүлүкэтээҕи түмүктүүр түһүмэхтэрэ Чурапчы сэлиэнньэтигэр кулун тутар 29 — 31 күннэригэр ыытыллара былааннанар.

Анал байыаннай дьайыы кыттыылааҕа үөрэнээччи сургун тутта

Бу күннэргэ Сылан нэһилиэгин ыччата, спецназ 14-с бириигэдэтин байыаһа Иннокентий Ноговицын сибээскэ тахса сырытта уонна манныктан диэн илдьэтин тиэртэ: “Манна миэхэ Костя Собакин диэн оҕоттон сурук кэлбитэ. Бэрт бэҥиэлэй ыччат быһыылаах. Аадырыһа суруллубатах. Кыаллар буоллаҕына, саллаат суруту тутта диэр. Ис хоһооно өйдөнөр. Биһиги хайаан даҕаны кыайыахпыт, Костя. Дойдубутугар эргиллиэхпит. Костя, эн үөрэхтэр кыһалын, күүстээх- уохтаах буол, дьоҥҥор-сэргэҕэр туһа киһитэ буола улаат. Дьоллоох оҕо сааны баҕарабын”, – диэн эттэ. Онон эрэдээксийэ аатыттан сэмэй бэлэхпитин тиксэрээри, Костяны көрдүүбүт.

ЭБЭРДЭ

Күнду кэрэ ангаардарбыт!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин сааскытын уонна түс бэйэм аанныттан маҥнайгы сааскы бырааҥынньыгынан – Аан дойду дьахталларын күнүнэн ис сүрэхпиттэн истиҥник эбэрдэлиибит!

Саха сирин Далбар хотуттарын дьыалабыай хаачыстыбалара, дьоҕурдара өрөспүүбүлүкэ аҕыйы барыы эйгэтигэр чаҕылхайдык көстөр. Кырдьыга даҕаны, дьахтар бодьулаабатах идэҕэ диэн – суох! Эйиги туһалаах баайы сиртэн хостоодуттан саҕалаан, судаарыстыбаны сахайыыга тиийэ ситиһиилэхтик үлэлиэгит. Оҥу тэҥэ, эйиги мэлдьи истиг ийэ, таптаччах кэргэн, эйэҕэс эбэ, кыһаллыылаах эдьиий, балыс уонна нарын кыыс оҕо буолан алахтуулун сырдатаҕыт, аҕаа дьиэбитин арангаччылыыгыт, иэриэ дьиэбитин иччилиэгит. Атаманай сыҥыаҥнытынан, абылыыр кэрэбитинэн бу Орто дойдуну таптаһынан үгүлүгүт, үтүөнү үөскэтэбит. Биилэрэн киэн туттарбыт туйгар эр дьон ситиһиилээх, күүстээх, бастыҥтан бастыҥ буолаллара дьиҥнаҕын.

Бүгүн эйигэх –Арассыыйа Федерациятын комуоскэтэр туруумут, аны байыаннай дьайыыга эйгэлээх оҕоҕо ыйын туруулаҕа сылдьар байыаннай сулуспаахтарбыт ийэлэригэр, ойохторуогар, эдьиийдэригэр, балыстарыгар, кырдьыттарыгар – ураты даҕэтуулаах күн: киэн кэрэхэ, киэн аҕатын, оҕотун, убайын, бырааттын, доҕорун, киэн таайын, абаҕатын астар-сиэмэр, суоттуур. Бу күнэргэ Саха сирин уонна бүтүн Арассыыйа алахтоохторо эйигини кытта биирэ чугас дьаҥмут туйгар даҕуйабыт.

Байыаннай сулуспаахтары уонна кинилэри дьиэ кэрэхтэриэн ойуур, кинилэргэ комуоздар Саха сирин ыраахтааннарын хамсаһыннын кэрэ ангаардарыгар махтанабын уонна эбэрдэлиибин!

Барыгытыгар кытаанах доҕуоруйданы, баҕа санаа туоруутун, ситиһиилэри уонна дьаҥу баҕарабын! Таптааг уонна таптаччах буоллуг!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана
Айсен НИКОЛАЕВ.

***

Улууспут үтүө-мааны Далбар Хотуттара, Кэрэ Куолара!

Эйиги Чурапчы улууһун дьаһахтаабын, улуус дьокутаахтарын Сэбиэтин аатыттан сааскы маҥнайгы бырааҥынньыгынан – Аан дойдуталаҕы дьахталлар күннэриэн истиҥник эбэрдэлиибит!

Бу сырдыгы, кэрэни туоннуур бырааҥынньык саҥдаах саас саҕаланыытын, күн үйүүрүн, айылҕа сэргэхсийэрин кытта дьүөрэтэйэр ураты суолталаах.

Биһиги күн күбэй ийэлэрбит, эбэлэрбит, кыталык кырдьыттарбыт истиг эйэҕэс эйэлэрэ, ытыы таптаччара, сылаас сыҥаннара аҕар айылҕаҕа барыта таптаччах, сылаастан үүнэ-үөскү туораҕар ааттаах да дьүөрэлии. Уруу даҕаны, биистэн даҕаны ийэ бараммат оҕо туйгар улаатар эйгэлэриэн сүгэр. Киин туруурунан, дьиэтэрунан, аҥыныгас майгытынан, мыҥдыр ойуулаах моруот албан-сүлүэт дьыҥатын туйгар туруулаабар. Улуустуучар ийэ, оҕо, дьиэ кэргэн ахсоор, айар-тутар, үүнэр-сайдар уоскуйбуйаларын туоннаран туйгар саҥа үөйүаннары, оскуолалары, куттуура уонна уоскуот дьиэлэрин тутуу, гаас ситиһиэрин тардыы, суоту-ыйы ангаруу ахсаабыкка ыытыллар.

"Саха – дьахтар таҥараҕаах" диэхтэриниэ, киэн – аҕаа дьиэ арангаччыта, үүнүү дьиэ үрдүмэччитэ буолан, оҕо торуур, улаатар кэмэ нөҥүө үйэтын, эр киһи кута-сүүрэ тахтуур алгоонноох ойуулуун Иэйахсыт Хотуолунан буолуон буолар.

Эркин курдук эрэлгээх эр дьоҥнут күүгүлэр дьахтар быыһыгынан таҕару дьаҥнуут, кэнчээри ыччакпыт кэхтибэт кэскилин, талыллыах туоруоҕун туоннуоҥ!

Эйиэхэ үлэҥнигэр, алаҥхутуоҕар үрдүк ситиһиини, саҕаҕылыы чэгиэн, чаҕ туруу, аҕаа дьиэҕиттэр эмэҥнэ буолуулу баҕарабыт!

Чурапчы улууһун баһылыга
Степан САРГЫДАЕВ,
улуус дьокутаатарын Сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ,
Афанасий ЗАХАРОВ.

УЛУУСКА – БУ КҮННЭРГЭ

Сааскы маҥнайгы бырааҥынньыгынан эбэрдэлээтилэр

Чурапчы улууһугар Аан дойдутаабы дьахталлар күннэрин көрсө, бырааҥынньыктаабы үөрүүлээх тэрээһин ыытылынна.

«Айылгы» норуот айымныытын дьэтигэр маанытык таҥныбыт, кэрэтик сиэммит кэрэ ангаардар тоҕуоруһа муҥуннулар. Кинилэри улуус баһылыга Степан Саргыдаев, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев эбэрдэлээтилэр. Чурапчы нэһилиэгэ 375 үбүлүөйдээх сылыгар түмсүүлээхтик үлэлиигэ ыҥырдылар.

Күн күбэй ийэлэргэ, амарах эдьиийдэргэ, балыстарга, таптаччах кэргэттэргэ, нарын кыргыттарга улуус күүстээх ангаардара тыыннаах тюльпаны бэлэхтээтилэр.

Улуус дьахталларын Сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ Анастасия Афанасьева туруу үлэҥит дьону, олоҕу хамсатар уопсастыбанныктары, үтүө холобур буолар далбар хотуттары, кэрэчээн кыргыттары эбэрдэлээтэ. Арассыыйаҕа Педагог уонна Үөрүйаанчы, Өрөспүүбүлүкэҕэ Үлэ, улууска Ыытыктабыл сылларыгар олоҕуран, Дьахталлар сийиэстэрин устуоруйатыттан ылгастык билиҥнэнэрдэ: *"Күлүн тутар 8 күнэ - Аан дойду үрдүнэн дьахтаахтар эр дьону кытта тэҥ бырааптаах буолуулларын түүлээстыт күннэрэ. Бу күн 1925 сылгаасса биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр, дьахталлар үлэлээх, үөрэхтээх, кэҥэ көрүүлээх, сайдыылаах, кэскиллээх буоллаларын туйгар, саха кэрэ ангаардара бастакы дьахталлар сийиэстэрин тэрийбиттэрэ. Биһиги улуустутуттан эмиэх киһиэхтэ дэлэгээссийэ тамылган, 1959 сылга тэриллибит үһүс сийиэстэн саҕаран кытпыыны ылан барбыттара".*

Тыл этиитин кэмигэр улахан экраҥҥа араас сылларга ыытыллыбыт дьахталлар сийиэстэрин хаартыскалара көрдөрүллэн, тэрээһини ситэрэн биэрдэ.

1966 сыллааҕы сийиэскэ Чурапчы далбар хотуттара аан бастаан сахалыы таҥнан киирэн, дьон биһирэбилин ылыан ылбыттар. Итиитэн саҕаран, Чурапчы дьахталлара сахалыы таҥаны тарҕатан, улуус аатын үрдүк таһымнаа таһааралларын. Онуоха араас сылларга кыттыыны ылбыт дэлэгээттэр сахалыы таҥнан, ытык доҕуһуолунан, сыанаҕа таҕыстылар.

Парасковья Гладкина салайаачылаах «Эгэй-сэгэй» этнсиини чэбдигирдэр түмсүү сахалыы этно-финтеди көрдөрдө. Тэрээһин кыттыылаахтара түмсүү чилиэннэрин кытары тэҥнэ үнкүүлэһэн сэргэхсийдилэр.

«Сделано в Якутии» СӨ Урбаанныыттарын ассоциациятын бэрэссэдэтэлэ, «Көмүлүөк" хампаанньа салайаачыта Ольга Григорьева эбэрдэ тылы этте. Тус этиитигэр күн бастакы ангаарыгар буолбут маастар-кылааска улуус урбаанныыттарын кытта истин-ийирэх кэпсэтии ыытылыбыттын, уопсай тэрээһиҥнэн дуоһуйбутун бэлэхтээтэ.

«Дьиэ кэргэни, урбааны уонна да атын хайысханы дьүөрэтэн, ситиһиилэхтик улэлиэхэ сөбүн туйунан кэрэ ангаардарга тарҕатабын. Актыыбынай позициялаах, дойдубар туох эмэ туһаны ангордорбун диэн тоҥуйдуур киһи дойдутун сайыннарар кыахтаах. Өрөспүүбүлүкэ сайдарыгар, оҕо патриотическай ойоо-санааҕа иитиллэн-такайыллан тахсарыгар биһиги, ийэлэр, ардыгар улахан. Биһиги тыҥаабыннаах кэмнэ уоттаттарбытын сөҥкө иитэн-такайан, кинилэр күн бүгүн Аҕа дойдубутун чиэстээхтик комуоскуу сылдьаллар. Мин буойуннар ийэлэриэр сүгүрүйэбин», - диэн **Ольга Григорьева** биэс оҕолоох ийэ быһыытынан санаатын үллэһиннэ.

Салгыы «Күбэйэ" анал харысхалы Төлөй нэһилиэгин олохтоохор Елена Поповаҕа, Чурапчы нэһилиэгин олохтоохор Евдокия Васильеваҕа, Елизавета Винокуроваҕа, Чурапчы улууһун Бочуоттаах олохтоохор Евдокия Оконешниковаҕа, Бахсы нэһилиэгин олохтоохор Анастасия Шеломоваҕа бэлэхтээтэ.

Чурапчы нэһилиэгин 375 үбүлүөйдээх бэлиэтэ «Чурапчылыы» дьахтар сэбиэтин бэрэссэдэтэлигэр Дария Ефремоваҕа туттарылынна.

Тэрээһин биир долгутуулаах түгэнинэн олохтоох онгорон таһааравчылары санга таһымнга таһаарар сыалтан собулэҥ түһэрсиитэ буолла. Ол курдук, үөрүүлээх быһыыта-майгыта «Сделано в Якутии» СӨ Урбаанныыттарын ассоциациятын бэрэссэдэтэлэ Ольга Григорьева уонна улуус баһылыта Степан Саргыдаев хардарыта үлэлэһэргэ докумуонтна илин баттаатылар.

Бырааҥынньык улуус талаанаах эр дьонун эбэрдэ кэнсиэринэн түмүктэннэ.

Марфа ПЕТРОВА.

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын дьиэ кэргэттэригэр дастабырыанньалары туттардылар

Улуус баһылыга Степан Саргыдаев Чурапчы улууһуттан байыаннай дьайыыга сулуспалыы сылдьар уолаттар кэргэннэрин, ийэлэрин сааскы маҥнайгы бырааҥынньыгынан эбэрдэлээн туран, дастабырыанньалары туттарда.

Баһылык бу «Байыаннай дьайыы кыттыылааҕын дьиэ кэргэнин чилиэнэ» статуһунан арааас чэпчэтиилэр олохтоммуттарын билиҥнинэрдэ. Ол курдук, дастабырыанньанан улуус культуурунай тэрээһиннэригэр босхо киирэхтэрэ.

«Айыллаан» киинэ тыйаатырыгар хаанык баҕарар киинэни оҕолор босхо, улахан дьон 50% чэпчэтиилээх көрүохтэрэ.

«Чурапчы - Аллараа Бэстээх - Дьокуускай» сылдьар оптуобустарга ыйга биирдэ 50% чэпчэтиилээх айанныахтара.

Улуус иҥигэр сүүрэр социальнай тыраанспардарынан босхо сылдьыахтара.

Маны таһынан дьиэ кэргэн үһуйаан саастаах оҕолоро уочарата суох үһуйаанна киирэллэригэр, оҕо, дьахтар консультацияларыгар уочарата суох көрдөрүиллэригэр туһаныахтара.

Итиини сэргэ оскуола оҕолоро босхо аһыахтара.

Бу күн байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын кэргэннэрин, ийэлэрин К.И.Максимова - Сайыына аатынан Духуобунас киинин салайаачыта Домна Потапова, методистар Марина Ушницкая, Александра Ототоева уонна «Айыы кыһата» национальнай гимназия дириэктэрэ Лидия Шамаева көрүстүлэр.

Тэрээһини улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйаачы Мария Кропивкова иилээн-саҕалаан ыытта.

Кэлбит ыалдьыттар хомуһунан ыраастаныы, арчыланыы сиэрин-туомун ылтан, тэрээһин кыттыылаахтарын ураты туруккка киллэрдилэр. Маны сэргэ аһаҕастык кэпсэтэн, К.И.Максимова - Сайыына үөрэҕинэн дьарыктары ыытан, чэпчээн, үйүлҕалара бөҕөргөөн тарҕастылар.

Марфа ПЕТРОВА,
Сэмэн Жендринскэй хаартыскаҕа түһэриилэрэ.

БЫЛААС УОННА УОПСАСТЫБА

Саха Өрөспүүбүлүкэтин ситэриилээх былааһын отчуота буолла

(салгыыта)

Чакырга Соловьевка

Чурапчы улууһугар СӨ Бырабыыталыстыбатын бэрэссэдэтэлэ Андрей Тарасенко салайаачылаах бастакы отчуоттуур бөлөх бүтэйик күн Чакыр нэһилиэгэр сырытта. Ситэриилээх былаас отчуотун 91 киһи кэлэн иҥиттэ.

Андрей Владимирович, аан бастаан, улуус баһылыга Степан Саргыдаевы уонна отчуокка кэлбит дэлэгээссийэ састаабын кытары Чакыр нэһилиэгин киниигэр турар Саха классик суруйаачыта, Гражданскай сэрии кыттыылааҕа Семен Яковлев – Эрилик Эрістиин пааматыныгар сибэкки дьөрбөтүн уурдулар.

- Я вижу что газ пришел, сейчас вот нашей задачей стоит построить вам хорошую газовую котельную, чтобы тепло пришло. Все уже в этом году котельная будет стоять. Ну и самое главное, я увидел в действительности, что нету школы, это плохо. Поэтому вот мы договорились с главой улуса, проект надо сделать и мы после этого приступим к школе. Когда есть тепло, есть газ, вот еще с водой у вас проблемы, мы деньги на геологию сегодня выделили. Если найдем воду, вообще можно будет сюда переезжать из Якутска. Это – вот самые главные вещи в жизни, чтобы люди сюда приезжали и дети здесь оставались, молодежь возвращалась, **- диэн Андрей Тарасенко этиилэрин дьон-сэргэ олус үөрэ, долгуйа ыҥыттэ.**

Чаҥы даҕаны, күн бүгүн 60-тан тахса үөрэнээччи биэс сиринэн тарҕанан үөрэнэ олорор. Итинник ыарахан балаһыанньаны Андрей Владимирович тута өйдөөн, оскуола бырайыагын ыам ыйыгар түмүктээн, табыллыннаҕына, бастакы сыбаайа быйыл күҥүн түҥүөн сөбүн эттэ. Итини сэргэ Бырабыыталыстыба бэрэссэдэтэлэ Чурапчы улууһугар олохтоох онгорон таһаарар бородууксуйа салгыы сайдарыгар баҕа санаатын тиэртэ. Олохтоохтор сүрүннэн тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах ыйытыктары биэрдилэр, оны барытыгар толору хоруйдары ыҥыттылэр.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Соловьев нэһилиэгэр үөрэх уонна наука министирэ Ирина Любимова салайаачылаах үҥүс отчуоттуур бөлөх сырытта, сүрүн дакылааты кини оҥордо.

Бу болоххо тыраанспар уонна суол министирэ Владимир Сивцев, үп министирин солбуйаачы Гаврил Алексеев сылдьан үлэлээтилэр. Чурапчы улууһун дьаһалтатыттан баһылыгы социальнай боппуруоска солбуйаачы Мария Кронникова уонна улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ Афанасий Захаров мунньах хаамыытын нилээн - саҕалаан биэрдилэр.

Отчуот, светодиоднай экраннга сыыпараалары көрдөрөн, барыы салаа аайы үлэни бэрт кэтэнник хабан сырдатыллыбыт.

Ыйытыыларга дьон үксүн сыана туохтан үрдүү турарын, бырамыысыланнас сайдыытын тэтимин туоһуластылар. Доруобуйа харыстабылын эйгэтигэр тохтоон, онкология кинэ тутулла охсон, ыарыһахтары эмтээһин толору тэриллэригэр туруорустулар.

Соловьев нэһилиэгин үлэһит дьоно сүрүннэн, суоллара саас, күҥүн, ардахха алдьанан, сырыы-айан быстарын ыйан туран, Даайа Аммата - Мырыла суолун тутуутун туруорустулар.

Туруорсууга Мырыла дьоно кинн хочуолунай санаатан тутуллан, модульнай, автоматизированнай кыамталлаах обохтордоох буоларыгар көрдөстүлэр. Хаҥыйах учаастагар ФАП дьиэтэ тутуллариыгар улаханнык эрэнэллэрин эттилэр.

Бары ыта 50-тан тахса киһи сырытта, дьон Ил Дархан Айсен Николаев уонна Бырабыыталыстыба үлэтин үрдүктүк сыаналаатылар. Ааспыт сылга үүтү, эти туттарыыга улууска иннинэ күөнтэ сылдьалларын, оту соҕотуопкалааһынга улуус аттын нэһилиэктэригэр көмөлөспүттэрин этэн туран, Үлэ сыла биллэриллибитин сэргэбиттэрин биллэрдилэр. Түмсүүлээх үлэҕэ кыах баарын судаарыстыба, дойду сайдарыгар патриот санаалаахтарын, курдук бэлэмнэрин эттилэр.

«Саҥа олох» кэр.

Болугурга

Отчуоттуур бөлөх бүтэйик күн Болугур нэһилиэгэр сырытта. Манна СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министирэ Александр Атласов салайар иккис бөлөх тиийдэ. Бу болоххо СӨ Тутуу министирин солбуйаачы Евгений Афанасьев, СӨ Доруобуйа харыстабылын министиэрэстибэтиттэн мэдиссинэ көмөтүн хаачыстыбатын хонтуруоллуур уонна гражданнары кытта үлэлиир отдел салайаачыта Сардана Тарабукина, СӨ Тыа хаһаайыстыбатын мелиорацияҕа уонна уунан хаачыйыыга салаатын салайаачы Дмитрий Захаров, улуус баһылыгын бастакы солбуйаачы Егор Сивцев уонна улуус салаталарын, тэриллэрин салайаачылара үлэлээтилэр.

Отчуоту истэ, сааланы толору киһи кэлбэ. Олохтоохтортон уопсайа 32 боппуруос, 5 этии кирэн эпиэгэннэр, боротокуолга киирдэ.

Бу нэһилиэккэ кэтэйиллэрэ саҥа оскуолалара тэтимнэхтик тутулла турар. Оскуола аграрнай хайыскалаах буолан, тутуу бастакы бырайыагар сылаас тэнилиссэ уонна үс миэстэлээх гараас киирбиттэр. Ол эрээри, бу эбин эбийиэктэр кэнники бигэргэннигэ, үбү кэмчилиир сыалтан, туоратыллыбыттар. Онуоха оскуола дириэктэрэ Виктория Пермякова оскуола хаппыыста онтон да атын оҕуруот аһын үүнэриитиэн дьарыктанарыгар, сылаас тэнилиссэ тутуутун туруоруста. Оны сэргэ гараска оскуоланы, уһуйааны, ТХПК-бин көрөр-нөтөр фекальнай массыына, тыраахтар, оҕолору таһар газель уонна да атын кыра тиэхиньикэлэр киирэктэхтэрин эттэ. Биллиэн бу тиэхиньикэлэр хас да гараска арендаҕа турар буолан, үлэни-хамнаһы тэрийэргэ араас уустук боппуруостар үөскүүллэр эбит. Онон оскуола дириэктэрэ бу эбийиэктэри тутуута эбии үбү көрөллөрүгэр көрдөстө. Маны тэҥэ «Ыҥыа» уһуйаанга хапытаальнай ороҥуон ыытыллара наадатын ыйда.

Итини таһыран, Мындаҕаайыга киниэн иннин ситимнэр холбонуу бинир сүрүн боппуруоһунан буолар. Онон олохтоохтор саҥа хочуолунай тутуутун туруорустулар. Маны тэҥэ улуус киниэннэн тэйиччи сытар нэһилиэккэ мэдиссинэ көмөтө биириэмэтигэр оҥоһулларын, сытар миэстэлээх балыыһа тутуутун туруорустулар.

Маны таһыран, Үлэ сылын чэрчитинэн «Мындаҕаайы» нэһилиэккэ анаан саҥа хотон тутуутун туруорустулар. Биллиэги үлэлии турар хотон соҕуруу бырайыагынан туттуллан, Саха сирин томороон тымныыларын тулуйбат, суоҕулэр эйиилги кыстыгы туораабат чинчилээхтэрин Николай Михайлов бэлиэтээтэ.

Түмүккэ аҕам саастаах дьон доруобуйаларын туһугар санаторийы тутуу, үрдүк кыамталаах диэли туруоруу, биэрэги бөҕөргөтүү, сир кыраныыссатын чөчүлааһын, нэһилиэккэ киирии суолу өрөспүүбүлүкэ көрүүтүгэр аллаһын туһунан этиилэр киирдилэр.

Бибилэтиэкэҕэ киниигэ пуондатын хаҥатыыга көрүллэр үбү улаатыннарыы, үс оҕолоохторго сир оннугар бэриллэр харчы сууматын үрдэтии, уматык үрдээһинин, өртөөһүнү көҥүллээһин, бултуур сир суоҕун, бэйиэ сылдьар ыттары тутуу, хаарбах туруктаах дьиэттэн көһүү уоҕа туһааннаах ыйытыылар киирдилэр.

Мунньах түмүгүнэн нэһилиэнньэ СӨ Бырабыыталыстыбатын үлэтин сөптөөҕүнэн сыаналаата.

Марфа ПЕТРОВА.

Чурапчыга

Чурапчы нэһилиэгэр КСК уонна «Кыталык» уһуйаан тутуллар буолла.

Чурапчы нэһилиэгэр түмүктүүр Бырабыыталыстыба отчуотугар бу икки боппуруос быһаарылынна. Баһылык Владимир Сивцев нэһилиэк олохтоохторун аатыттан А.К. Софронов аатынан культуурунай-ыспартыыбынай кинн уонна «Кыталык» уһуйаан тутуллар буолбутунан, Бырабыыталыстыба бэрэссэдэтэллиэгэр Андрей Тарасенкоҕа махтанна.

Маны таһыран олохтоохтортон тыа хаһаайыстыбатыгар, доруобуйа харыстабылыгар, үөрэхтээһиннэ, саха тылын дьыҥаҥатыгар, ньиэби переработкалааһынна ыйытыылар киирэн эпиэгэннилэр.

Отчуоту истэ кэлбит 275 киһи бары Бырабыыталыстыба үлэтигэр-хамнаһыгар биэс сыаналаны биэрдилэр. Хас биирдии ыйытыт киһи Андрей Тарасенкоттан уонна тустаах министирдэртэн хоруйу истэн астынныылар.

Тыа хаһаайыстыбатыгар, доруобуйа харыстабылыгар, мелиорацияҕа, үөрэхтээһиннэ үрдүк кылаатталарын киллэрбит Чурапчы олохтоохторо наҕараадаланнылар.

Елена МАКАРИНСКАЯ,
Сэмэн Жендринскэй хаартыскаҕа түһэрилэрэ.

ИНТЕРВЬЮ

Ураты суоллаах иистэнньэҥ

2020 сыллаахха пандемия кэмигэр Чурапчы улууһугар "Битва дизайнеров" диэн куонкурус буолбута. Дизайнер биир модельга анаан үс күн устата таҥас тигиэхтээх диэн сорудахтаах этэ. Онно мин модель быһыытынан кыттан, дизайнер Аина Анемподистоваҕа түбэспитим. Үс күн устата миэхэ күннээҕи кэтэр, ол эрээри ураты таҥаһы тигэн, бэлэх уммута. Аинаны эрдэ көрөн эрэ билэр эбит буоллахпына, ол түгэнтэн ыла, кэпсэтэр-ипсэтэр буолбуппут, киниэхэ таҥас сакаастаан тиктэрбитим, өссө да тиктэриэм турдаҕа диэххэ.

Аина билигин бэйэтэ мастарыскыйдаах, үлэһиттэрдээх, ураты иистэнньэн быһыытынан аата-суола биллэр кэрэ ангаар. Дьахтар күүгэр сөп түбэлиннэрэн, бэйэтин айар кэмэтин «Айылгы" НАДь онордо. Онно ыҥырыы тутан баран, кини туһунан суруйуохпун баҕардым. Саҥаны киниттэн кэпсэтиибит.

- Аина, бэйэҕин билиһиннэриччитэн саҕаланыахха.

1987 сыллаахха баҕаран ыйын 8 күнүгэр Мугудай нэһилиэгэр Екатерина Львовна уонна Николай Никитаевич Васильевтар дьиэ кэрэхтэриэр төрөөбүтүм. Нөҥүө мин 8 саастаахтар, 41 саастыгар саахтан туораабыта. Биирдэ төрөөбүт быраттаахпын уонна баҥылаахпын.

7-с кылааска диэри Мугудайга үөрэнэн баран, Чурапчыттааҕы ыспартыыбынай интернаатка-оскуолаҕа киирбитим, волейболунан дьарыктаммытым. 2005 сыллаахха оскуоланы бүтэрэн баран, Мирнэйгэ орто техническэй үөрэхкэ киирбитим.

Кэрэхтэрим Егор Анемподистов - Хайахсыттан төрүттүүгэх, урбаатыным. 2 кэрэчээн кыыстаахпыт — Катя 7-е кылаас, Анжелика 4-с кылаас.

- Эйигин дьон иистэнньэҥ быһыытынан билэр, хаһаатыттан саҕалаан иистэ сылстан барбыккыный?

Бастакы кыыстын оҕуоттон аҕорон, иистэнэн саҕаламмытым. Бастаан оҕуруонан киэрэлэтэри оҥорор этим, сахалыы бастыҥаны, ытарҕаны, ыйыр кэбидэри оҥорон, эдьиийдэрбэр бэлэхтээбитим. Саҥсыы сыыйа-баайа таҥаска көспүтүм. Барытын бэйэм көрөн, хамтэн да үөрэммэккэ, тиэҥ барбытым. Ол иннинэ Мирнэйгэ үөрэнэ сылдьан, убайым Лев Колесов муода тыйаатырыгар сылдьан, кини хайдах иистэнэрин хараҥатынан көрөн, ойдөөн хаалбыппын. Ити күрдүк, иис абылаҥар аан бастаан кирбитим.

Иккис кыыстын оҕуоттон баран, дьэ, сакааска тиэр буолбуппут. Бастаан чугас дьаммар, дьүөгэлэрбэр, онтон биилбэт дьаммар. Дьиэбэр оҥорон иистэнэрим. Бастаан биир массыынаҕаах этим, онтон сыыйа-баайа оверлок, манекен ылыммытым.

- Былырыын иистэнэргэр анаан мастарыскыай туттан кирбитиҥ, бу туһунан кэпсээ эрэ, урбааннааккын дуу, самозанятайгын дуу?

Туспа иистэнэр дьиэтэмнэхтэн үрүкүүттан баҕарар этим. Кэрэним мин тиэтаммын, баҕа санаабын ойдөөн-ойдоон, былырыын бу баҕа санаабын толорбута.

Урбаатыыт быһыытынан үлэлэбин. Ити оттуун барытын кэрэним дьаһайар.

- Үлэһиттэргин хайдах булан-талан ылларый?

"Чурапчы иистэнньэҥнэрэ" диэн ватсапка балактаахтыт. Онно Озвчыын биисибиппит. Кини үчүгэйдик иистэнэрин биэтэр буолан, бастаан киниэхэ биирдэ үлэлиэхэ диэн этии киллэрбитим. Онон иккиэн үлэлээн-хамсаан барбыппыт. Онтон атыннык ыйтан өссө биир кыыны комплектовщик быһыытынан ылбытым.

- Атын иистэнньэҥнэртэн эн ураты туохха сытар дии саныыгыный?

Бу дьарыгым хобби курдук буолбатах, сүрүн үлэм. Дьиэбэ аҕорон эрэ иистэҥ кэмэригэр иистэнэр кыргыттар курдук буолбакка, аныс мастарыскыйдаахпын. Бэйэбин дизайнер быһыытынан эмиэ көрөбүн, бэйэм айан-тутан таҥаарарбын сөбүлүүбүн. Ол курдук, "миэхэ маны тик, итини тик" диэнинэн сатайтарбаппын, онтук үлэлээбэппин.

- Сыананы ингэриэҥиргин буоллахха, эйиэхэ хайдаҕый? Холобур, чэ, халадаай ырбаахы диэххэ, ортотуран тоҕоонуй?

Сыанабыт дьиэбэ аҕорон иистэнэр кыргыттардаабар, арыый да үрдүк буолуон сөп. Тоҕо диэтэхтэ, мастарыскыай, ателье курдук үлэлиибит. Традиционнай халадаай 5 тыс. сах. саҕаланар.

- Бу кулун тутар 9 күнүгэр "Айылгы" НАДь бастакы, сабыылаах айар кэмэҥ буолла. Манна сага кэллиэксийэҕин көрдөрдүҥ. Маннык идеяҕа хайдах кирбитэй?

Бу — эмиэ үрүкүүттан баҕа санаам этэ. Инникитин үүгэн-сайдан, үчүгэй иистэнньэҥ буоллахпына, дьаммар-сэргэбэр туох айбыттын-тутуттун көрдөрөр айар биэчэрбин оҥоруом диэн. Онон бу кэмэ бэйэбин иистэнньэҥ эрэ быһыытынан буолбакка, дизайнер быһыытынан айбыт-тутуут таҥастарбын көрдөрдүм. Оҥу таҥынан сага кэллиэксийэбин көрдөрөн, атыыга таҥаардым.

Дьахтар күүгэр сөп түбэлиннэрэн, сабыылаах биэчэрбэр аймахтарбын, дьүөгэлэрбин, биир идеялаахтарбын, түмсүүлэри, бастайаанай киэйиэннэрбин ыҥырбытым.

- Талаанныах киһи барытыгар талаанныах диллэриннии, ылларыгын эмиэ билэбин. Ырыа эйиэхэ туох биэрэрий? Кимтэн бэриллибитэй? Кыргыттарыҥ эмиэ ылларыллар дии?

Бэйэбин ураты куоластаах ырыаһыт курдук санамматтын эрээри, ылларыбын аҕо эрдэхпиттэн сөбүлүүбүн. Оҕо сылдьан, "Алаас сиҥэхтэрэ", "Полярная звезда" куонкурустарга кыттыбытым. Улахтан, оскуоланы бүтэрэн баран, эмиэ куонкурустарга кыттарым. Билигин улаханнык ылланнаппын, биирдэ эмиэ культура эйгэтэ ыҥырдаҕына, үөрүүнү кытта ылларыбын.

Ийэтэх аҕам ааттаах үчүгэйдик ыллыыллара, дуэттыыллар да этэ. Онон ырыа кута кинэтэрэн бэриллиннэҕэ буолуо.

Кыргыттарым уйуйаан саастарыттан ырыаҕа уйуйулаан кэллилэр. Өрөспүбүлүкэтээҕи, Арассыыйатаабы, норуоттар икки ардыларынаабы куонкурустарга кыттыылар. Иккиэн биир ансаамбылга сылдьыалар. Сайдаччыбыт — Любовь Макарова.

- Аан дойдутаабы дьахталлар күнэринэн маннык ыйытыы: эн саныаҕар, дьахтар дьоло туохха сытарый ?

Дьиэ кэрэнэ чөл туруктаах, доруобай сыырыттаҕына уонна бэйэтэ сөбүлүүр дьарыктаах буоллаҕына, кини дьоллоох дьахтар дии саныыбын. Бэйэбин дьоллоохпунан аҕыйахпын.

- Улуус кэрэ ангаардарыгар баҕа санаан?

Бу аналаах сүрүн — доруобуйа. Онон барыгытыгар чэлгиэн доруобуйаны баҕарабын. Сөбүлүүр дьарыккытынан дьарыктаа, бэйэни көрүү, таттыы уонна таттата сылдьыҥ.

Елена Макаринская

КЭРЭ ЭЙГЭТЭ

“Дива Кэрэ-2023” – Чурапчыттан Анжелика Агафонникова

Улууспутугар V-с төгүлүн ыытыллар “Дива Кэрэ - 2023” талба талааннаах эдэр ийэлэргэ аналлаах куонкурус, кэрэ ангаардар бырааһынньыктарыгар итиэннэ Чурапчы нэһилиэгэ төрүттэммитэ 375 сылыгар сөп түбэһиннэрэн, “Айылгы” НАДь-гэр буолла. Дьон-сэргэ сасалаҕа лыык курдук мунна. Күрэхтэ барыта 8 эдэр ийэ кытынна. Хас биирдии кэрэ ангаар – туһунан кэрэлээх.

Биис түһүмэхтээх куонкурус түмүгүнэн ким кыайбытын быһаардылар. Кыттааччылар барыа да чаҕылхайдар, онон дьүүллүүр сүбэҕэ түмүгү таһаарыы уустук соҕус буолан биэрдэ. Ол эрээри кыайыылаахтар сиг биир быһаарылларыллар: “Дива Кэрэ открытие” – Хатылы нэһилиэгиттэн Раиса Сидорова, “Дива Кэрэ нежность” Хоптоҕо нэһилиэгиттэн Саргылаана Аммосова, “Дива Кэрэ образ” Одьулуун нэһилиэгиттэн Күннэй Карпова, “Дива Кэрэ грация” Болтого нэһилиэгиттэн Кэскилээнэ Коркина, “Дива Кэрэ талант” Чурапчы нэһилиэгиттэн Елена Бурнашева, “Дива Кэрэ интеллект” Хайахсыт нэһилиэгиттэн Диана Андреева анал номинацияларга тигистилэр. Оттон “Вице Дива Кэрэ-2023” үрдүк аатты Сылгы нэһилиэгиттэн Сахаяна Герасимова 50 тыс.солк уу харчынан биримиҥнэнэ уонна “Дива Кэрэ - 2023” мунутуур кыайыылааҕынан Чурапчы нэһилиэгиттэн Анжелика Агафонникова аатланна, кини 100 тыс.солк наҕараадаланна.

Куонкурус сүрүн успуонсардарынан Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтата, “Мой Дом” интэриниэт-маҕазынын, “Күн Тэгил” маҕазынын, “Тюй букет” сибэккэ маҕазынына, итиэннэ фотограф НьукуБел, Чурапчы улууһун дьахталларын Сэбиэтэ, “Арассыыйа Ийэлэрэ” уопсастыбаннай хамсаатын Чурапчытаабы салата, урбаанньыттар Ульяна Адамова, Ольга Дьячковская, Анна Анемподистова, Наталья Эверстова буоллулар.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Бырайыак аатара, СӨ культууратын үтүөлээх үлэһитэ, режиссер Иван Бушков маннык кэпсиир:

*- “Дива” куонкуруһу толкуйдааһын бир санаатан тахсыбыта. Улууска ыытыллар маннык хабааннаах куонкурустар кэнники кэмнэ наһаа күүскэ “сопровождаттаан” хаалылар. Ол эбэтэр дьүүллүүр сүбэ хайдах да куонкурус кыттыылаҕын оҕотун ахсаанын, дьиэ кэргэнин, кэтэх хаһаайыстыбатын уонна да итиннинньэ сыһыанньах төрүөттэри ордук чорботон көрөр буолбута. Дьиг кэрэ костюм уонна талаан иккис былаанна турбута уонтан тахса сыл буолла. Куонкурус урааты диэн – дьүүллүүр сүбэ туох сыанатын аҕыс-суоттуур хамыыһыйа быраҕыраахтаах, түмүк аҕыс-суоттуур хамыыһыйа быраҕыраахтаах, түмүк таһаарыыта буолар. Эмиэ куонкуруска кыттыбыт уонна дьүүллүүр сүбэҕэ олорбут буолан, ардыгар дьүүллүүр сүбэ сүбэлэриттэн быһаарыллар түгэннэрэ эмиэ баалар. Дьиг сүбэлэриттэн быһаарыллар түгэннэрэ эмиэ баалар. Куонкурус таһыма, сыала-соруга ардыгар кыттаччы ахсаанынан анал аат уллэриллиэр эмиэ сүтэн хаалар. Куонкурус аата куонкурус. Ким кыахтаах кыайыахтаах. Мин санаабар, бу куонкуруска кыттар эдэр ийэлэр ангаардас сценаҕа тахсан ларыттан толлубат буолалларын ситиһиннэ, бэйэлэрин туһа баһыттан уонут ылаллара болҕомто ууруллара, куонкуруска кыттыыга уонут ылаллара уонна дьиэ кэргэннэрэ ойуулэрэ саамай сыаналаммат кыайыы диэн саныыбын. Үгүс дьон куонкурус кэнниттэн тус сайыы диэн саныыбын. Ол эрээри “кулуарга” кэпсэнэллэрин аһаҕастык тиэрдэллэр. Оттон кыттааччылары аһаҕастык ырытыы диэн атын, оттон кыттааччылары аһаҕастык ырытыы диэн атын, оттон кыттааччылары аһаҕастык ырытыы диэн атын,

ҮӨРЭХ

Олунньу 1 күнүтэр Арассыыйа үрдүнэн биир кэлим эксээмэннэргэ, о.э ЕГЭ-бэ, оҕолор туттарар предметтэрин быһаарынан, документ биэрэр болдьохторо бүтэн, оскуоланы бүтэрээччи талбыт эксээмэннэригэр бэлэмнэнэр кэмнэрэ саҕаланна.

Билигин биир кэлим эксээмэннэргэ бэлэмнэнии үгэнэ

Онон, билигин хас биирдии оскуола 11-с кылааһын үөрэнээччитигэр «Үөрэхпин, эксээмэннэрбин сөпкө таллым дуо?», эбэтэр чопчу быһаарына илик оҕолорго «Ханнык үөрэхкэ киирэбин? Хайдах буолабын? Ханна барабын?» диэн уларан толкуйдар киирэллэр. Маннык долгутуулаах ыйытыктартан уоскутар, санааны көтөҕөр уонна иннигэ эрэллээх буоларга анаабыт сүбэбитин туһаныт.

Хас биирдии кайдах оолоҕор эппиэттээх, сөптөөх быһаарыныны ылынар кэмнэр баар буоллаллар. Олортон бирдэстэриэн – биир кэлим эксээмэнэри туттарыы буолар.

Биир кэлим эксээмэн — диэн үөрэнээччи оскуолаҕа үөрэппит, ингэриммит билиитин уонна сатабылларын бөрөбиэрэлиир үлэ көрүнэ. Дьиҥнэн, маннык санаатахха, куттала суох курдук эрээри, туттарар эксээмэннэриттэн инникитин үөрэхкэ киирэргэ улахан оруоллаахтар. Онон тороппут да, оҕо да долгуйар, сороҕор ыгылыйан сөп.

Маннык санааттан уоскуйар туһугар үөрэнээччи бэйэтин билиитигэр эрэллээх буолуохтаах уонна бигэтик сананыахтаах: «Оскуолаҕа бу матырыйаалы үөрэппитим, билэбин, эксээмэнэри мин туттарыахтаахпын».

Маннык санааттан бэйэҕэр эппиэтинэс үөскүүр, оччоҕо бигэ сыал-сорук туруорунан, үлэлэһэн бараҕын.

Оҥу тайынан, үөрэнээччилэр, эйиэ биири ойдуохтааххит – хас биирдии быраабылаары, араас суоттуур ньымалары, хаалбырдары эйиэ оскуолаҕа үөрэтилликкит. Онон эксээмэнэ хайдах барарар уруоктарга барбын, үөрэнэн ньымэҕин кэлэр. Оскуолаҕа билиини биэрии быраабылаата бүтүн ороспуубутүгэбит, дойдубут үрдүнэн биир тэҥ. Ол аата, эксээмэнэ үөрэнээччи үөрэппит ньымэтигэр ыйытыы кэлэр. Иккиҥнэн, эксээмэнэ бэлэмнэнэр кэмнэргитигэр күүскэ санаарҕаамаҥ, чэпчэкитик ылыныт. Үөрэнэргитигэр ис-искаппитиэн интэриэһиргээн, «Дьэ, бу боппуруос хайдах суоттанар эбитий?» — диэн-диэн, толкуйдаан бэлэмнэниҥ, оччоҕунаар сөптөөх хоруй тобоҕунугэр чопчу хатаныа. Үсүһүнэн, эксээмэнэ бэлэмнэнэр кэмиттигэр түс доруобуйаҕыттан уонна сыныаргыттан умнуман. Кыра-кыраныык сыныаныахха, учуэйдык утуйуохха нада. Ол быыһыгар доҕоттороҕунун кытта көрсөн, сүбэлэһэн биирэ эрчиллиэхэ, ханнык баҕарар үөрэх матырыйаала тобоҕо чопчу хатанар. Ыытыллар консультацияларга кытыннаккэ сылдьыы, кыһалҕан туран дьарыктаныы, бэйэ тута ойдообутүгэр учууталлан ыйыталаһан быһаартарар ордук.

Үөрэх – диэн хаһан баҕарар кайды тус бэйэтэ сайдыан, эйдэҕи билиэн, үрдүкү дабайыан баҕарар күүстээх санаата буолар. Ону тэҥэ, үөрэх – бу бэйэни сайыннарыы. Ханнык баҕарар түмүк кайдыттан бэйэтиттэн тутуллуктаах. Ол аата, үөрэнээччи үөрэтэр, үлэһит үлэтигэр хайдах сыыһыаннаһар, кыһаллар да, оннук түмүккэ тиийэр.

Онон, биир кэлим эксээмэнтэ үөрэнээччи эбии эрчиллиитэ, эйдэҕи аҕаан билиитин-көрүүтүн кэҥэтиитэ быһаарар оруоллаах. Билигин оҕо бэйэтэ үөрэнэригэр усулуобуйа барыта баар, холобур, интэриниэти, кинигэни, тылдьыттары, ыйыныыктары хасыһан эйдэҕи үөрэтиэхэ, билиэхэ сөп. Ханна да сылдьан, социальнай ситим нолуо оскуолаларга (онлайн-школы), куурустарга, консультацияларга киирэн үөрэниэхэ, онтон эбии дьарыктары туһаныахха сөп. Маннык тоҕоохо муччу туппакка дьарыктанан иһиҥ.

Надежда ПОСЕЛЬСКАЯ.

САНААБЫН ЭТЭБИН

СИРИ ОНОРУУ – БЫЙАҢ ТӨРДӨ - 9

Көрдөһүү ангаардаах быһаарыы

Хаһыаттарга суруйар буолбутум 50-тан тахса сыл буолбут эбит. Тоҕо суруйабын? Ол биллэ-кэстэ сатаары буолбакка, дьон, ким эмэ туһанаарай диэн баҕаттан суруйа сатыыбын. *Биринсибим – биир.* Эн тиҥэ да эйдэҕи аах, бил – ону дьоннго тиэрдибэт, санаа атастаспат буоллаххына, онтон туох туһата кэлиэй? Бэйэҕэр бүүтүйдэлэнэн сылдьар буоллаҕыҥ. Бэйэбин оннук билиилээх кайдыбын аҕыммаппын. Ааспыт сырыыта суруйбутум курдук, мин – практикпын.

Сири кэмигэр кэйэ хотоннуо ынах ыырыгар тыытык уотун тутарбын. Алакыыс, Өрүөстээх диэн саха ынахтарбын төрүт умнубатым. Арааһа, кинигэр баар буолан бу суруйа олорор буолуохтун сөп. Ол иһин сүөһүнү аҕыс таттыыбын, инэрийэ көрөбүн. Саха аҕыс ынахтаах, сылгылаах буолан, бу лоҕус-хаар дойдуга үйэтэри умуордаан, тыыннаах ордон кэлэхпит. Ону баара, кэнники кэмнэргэ төрүт дьарыктыгар сиэтэ суотта биэрбэт буолан иҥэрбиппитэн кыйыйан, бу суруйа, туруорса сатыыбын. Онтон эти-үүтү эйдэтии сүрүн төрдө сири кытта үлэҕэ сытар. Ол иһин бу ыстатыйалар түҥнэхтэрин суруйаргa ылыстым. Бу сырыыга эйдэх сылдьах оттору ыйыы туһунан суруйуом.

Ийэ Айылҕаҕа босхо диэн суох. Туох барыта үлэттэн кэлэр. Бу ыстатыйалары мин эйдэҕи хасыһан, сыралаһан, бириэмэ бөҕөбүн биэрэн суруйабын, бэчээттиибин. Ону эйиги тоҕо «босхо» аҕыахтааххытый? Онон мин суруйуулардаабын аҕаан тарҕаттахххытына, саатар «лайк» туруордахххытына, ол эйиги мөхэ «төлөбүргүт» буолуо этэ.

Испирдиэн төбөтө эрэ көстөрө

Испирдиэн диэн кимий? Спиридон Иванович Яковлев диэн «Чурапчы» сопхуоска, РАПО-ҕа, ТХУ-га зоотехникынан, райкомка инструкторынан үлэлээбит уһун, хатыгыр унуохтаах, кэмсэн-ипсэн, сагаран-иҥэрэн, күлэн-салан чахчы норуот кайдыгэ, үтүө үлэһит, билиитин саастаах чурапчылар барыы кэриэтэ билэр бэртээхэй киһибит, табаарыспыт этэ. Талааннаах эстрада ырыаһыта Далаана төрөппүт аҕата. Кини Сойууспут ыһыллыан аҕай эрэ иннинэ, 2 сылы кыайбат кэмиэ «Чурапчы» мясомолпром тэриллэ дириэктэриэн үлэлээбитэ. Ити будулҕаннаах кэмнэргэ Испирдиэн сүүрэн-көтөн, үп-харчы була охсон, 6 боксалаах, 200 туонна бородууксуйа хараллар сир аннынаҕы булууҥу туттарбыта. Эбиитин, билиитин үлэлии турар улахан үүт собуотун сыбаайаларын түҥэртэрбитэ. Биһиэхэ курдук улахан, абыраллаах булуус чугас эргин баарын билбэппин. Онон биһиги, чурапчылар, бу 30-тан тахса сыл устата, оннооҕор саас угуллубут убаһа этэ күҥүнгэ диэри сибиэһэйдии сытар бэртээхэй будуустанан абыраныыбыт. Хомойуох иһин, ити кэннитэн Испирдиэн Уйбаанабыс уһаабатаҕа. Ыарахан ыарыыттан олохтон барбыта.

Онтон мин кинини эйдэх сылдьаах от туһунан суруйарбар тоҕо аҕыныым? Дьиҥэр, кини онно улахан сыһыана суох. Ол маннык-тан.

1967 сыл. Мин Кытаанахпар отделение управляющайынан үлэлиирим. Ол кэмнэргэ биһиги, кытаанахтар, сир үлэтигэр оройуоннга эрэ буолбакка, өрөспүүбүлүкэҕэ тиийэ биллэрбит. Бастаан, Г.В. Захаров, салгыы С.С. Лазарев диэн звеньеводтардаах 4 киһилээх, толору сир оногор тиэхиньикэлээх үрдүк үүнүү звенотун тэрийэн, хас да сыл үлэлэппиппит. Звено бурдугунан дьарыктаммат этэ. Наар күөх ыһыынан, сиилэһиннэн, эйдэх сылдьаах отунан дьарыктанара, турнепыны кытта үүнэрэрэ. Биир сыл Килэҥки сонуогар горох быыластаах эбиэйи ыспыттара. Онтукалара сатала суох хойуутук үүммүтэ. Сиилэс хамбаайына хойуу баҕайытык түҥэрэрин 2 ЗИЛ самосвал чугастааҕы тиэрмэ траншеятыгар быыстала суох таһаллара.

Ол үлэни сырыыттахтарына, оҕолорго тыа хаһаайыстыбатын министиэрэ М.Е.Никитаев бэриэмиэтэ кэлэн көрөн, хайдаан барбыта. Ол сыл звено сиилэхэ ороҕон ремэрдэн анаатообута. Ону кэлиэ "Мыҥдаҕаайы" совхуос (дир. В.П. Чичигиноров) судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата Д.Ноев анаат звенота куоҥарбыта.

Ол кэмиэ Килэҥкиттэн 2 көстөох Наммара үрэҕин куулатыгар талаҕы солотон, 40 гектардаах Ыарҕалаах диэн сонуок оногорбуппут. Онно С.Лазарев звенота уоҕурдуу ыһар тэрилинэн эйдэх сыллаах от сиэмэтин ыспыта. Онтуктара эмиэ сатала суох хойуутук үүммүтэ. Ону оҕустара сыриттахтарына, мин ити кэпсиир Испирдиэммиинин кинилэргэ тиийбиппит. Кини оччолорго РАПО-ҕа үлэлиир быыһыылааҕа. Испирдиэн үрдүгэ 180 см буолара эбитэ буолуо. Кини ол үүммүт окко киирдэҕинэ, төбөтө эрэ көстөрө, сорох сирдэриэн баттаҕа эрэ хараарара. Онтон кыра унуохтаах звеньевод Сэмэн төрүт да көстүбэтэ. От хамсыырыыан эрэ ханна сылдьарын билиэххин сөп.

Оо! Онно аҥаным Испирдиэн барахсан наһаа да астынан, үөрэн, кэпсии-ипсии турар мөссүөнү өйдөөн умнуллубаттыы олорон хаалбыт. Ол иһин бу түҥүмэҕи итинник төбөлөөтүм. Таарыччы, үтүө кайды Испирдиэни ойдөөн-саная аастыннар диэн. Онтон ыла, мин сир оногуутунан «ыалдьабын». Суруйа, кэпсии сатыыбын. Оногдоххо, кыһаннахха, Сир Ийэ барахсан үтүмэнэхх үүнүүнү биэрэригэр итэҕэйбитим.

Ити кэмнэргэ Саха сиригэр эйдэх сыллаах оттору ыйыы баланча тэнийэ сылдьыбыта. Биһиэхэ «Мыҥдаҕаайы» сопхуос анал звенота эйдэх сыллаах от ыйыытынан, сиэмэтин хомуйуутунан дьарыктанара. Ньурбаҕа «Сүлэ» диэн онон дьарыктанар сопхуос баара. Онтон билигин? Хаан даҕаны букатын кэриэтэ хаалла. Тоҕо?

От сиэмэтэ, Вгедо сиэйэлкэ

Бу иккки кэнники, 8-с -9-с түҥүмэхтэрбин куоракка кыргыҕастар балыыһаларыгар эмтэнэ сытан суруйдум. Ол иһин, архыыбым дьэбэр хаалан, ити Сэмэн Лааһарап звенотун көрдөрүүлэрин ситэ суруйбатым. Ол сытан от сиэмэтин сыанатын билээри, улууһум кылаабынай агрономуттар М.А.Пермяковаҕа эрийэ сыриттым. Онуоха Марианна Аркадьевна: - Биир кило от сиэмэтин сыаната, ортотунан, 350 солк. Онтон 80 %-на субсидияланар. 1 гектарга 20 кг (1 куул) сиэмэ барар. Субсидия тэриллиилээх эрэ хаһаайыстыбаларга көрүллэр. Бастаан атыылаччыга уолсай суума 45 %- на ыытыллар. Хас биирдии сиэмэ атыылаһыан баҕалаах тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар киирэн дуогабардаһар. Ону биһиги ТХМ-га ыытабыт. Субсидия кэлэҕинэ, хаалбыт 55 %- на төлөнөр. Салгыы биһигиттэн кимнээх сайаапка түҥэрдилэр диэбиппэр, Кытаанах нэһилиэгин баһылыга Е.Н.Потапов эрэ түҥэрдэ диэн хоруйдаата.

Ону аҕаан көрүөҕүн. 350 солк. 80 %- на 280 солк. Ол аата 1 килэтин 70 солк. атыылаһаҕын. 1 гектарга 25 килэни ыстахха, 1750 солк. эрэ буолар. Мин саныахпар, олус үчүгэй! Кэтэхтэр баһыгайдар нөҥүө эмиэ булуохтарын сөп буолуо.

Аны интэриниэкэ BREDO сиэйэлкэ туһунан булан аахтым. 2,5 м хабар, МТЗ тыраахтар кэннигэр иилиллэр дьоҕус сиэйэлкэ эбит. Икки арда 7,5 см арыттаахтык сири дьоҥо суруйан, сиэмэни түҥэрэр тэрил эбит. Үчүгэй диэн – хорутпакка да ходуһаҕа хаһан баҕарар ыһыахха сөп эбит. Соҕуруу сүөһү мэчиргэр эмиэ ыһаллар эбит. Үс нэдиэлэнэн мэчиргэ тахсар үһү. Биир тылынан, олус туһалаах тэрил буолуоҕуй.

Улууһум салалтатыгар баҕа санааларым

Былырыын биллэриллибит «Ийэ Сир» сылын үлэлэрэ салҕаналлара үчүгэй, олус сөптөөх. Бу сир туһунан суруйуулардар олоҕуран, хатылаан ойдөттөххө, маннык үлэлэри ыытаргытыгар баҕабын тиэрдэбин.

Ааспыт сырыыга ходуһа үүнүүтүн туспарыыга бараналааһын туһатын дьон бэрэ сэргээбиттэр. Онон улууспутугар бараналары, күрүө тутуутугар хатылаах боробулуоханы, баҕар электро бостуугу, от сиэмэтин, хатырыты ыраастыыр ворудеру уо.д.а тэриллэри киниэн булууну тэрийиэх баар этэ. Онно харчы көстөрө буоллар, тиэйии ороскуотун улуус уйунара уонна күүскэ ойдөтөр үлэни ыытар кайа, дьон сакаастыа этилэр. Тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар бу боппуруостарынан дьарыктананыыны биир исписэлиискэ сыныарыахха сөп этэ. Чопчу онно эппиэттээх, ыпсарар кайа баара ордук этэ. Маны таһынан, улууспутугар «Чурапчы» кэпэрэтиин иннинэн анал сиринэн дьарыктанар звенону, нэһилиэктэриэн шефтэһиини тэрийии туһунан этиилэрбин олоххо киллэрдэргит, улахан туһалаах буолара мөккүөрэ суох. Ону таһынан, эрдэттэн үчүгэйдик бэлэмнэнэ баран, сир туһунан кинэ ыытыылаах мунньаҕы тэрийиэххэ наада диибин.

Чурапчыбыт улууһун дьоно сэргэтэ!

Олохтоох аҥы-үөлү, үбү -харчыны дэлэтиэҕи баҕарар буоллахха,

ХАРЧЫ СИРГЭ СЫТАРЫН УМНУМАН!

Уйбаан ПОНОМАРЕВ.

СЫННЬАЛАҢҢА

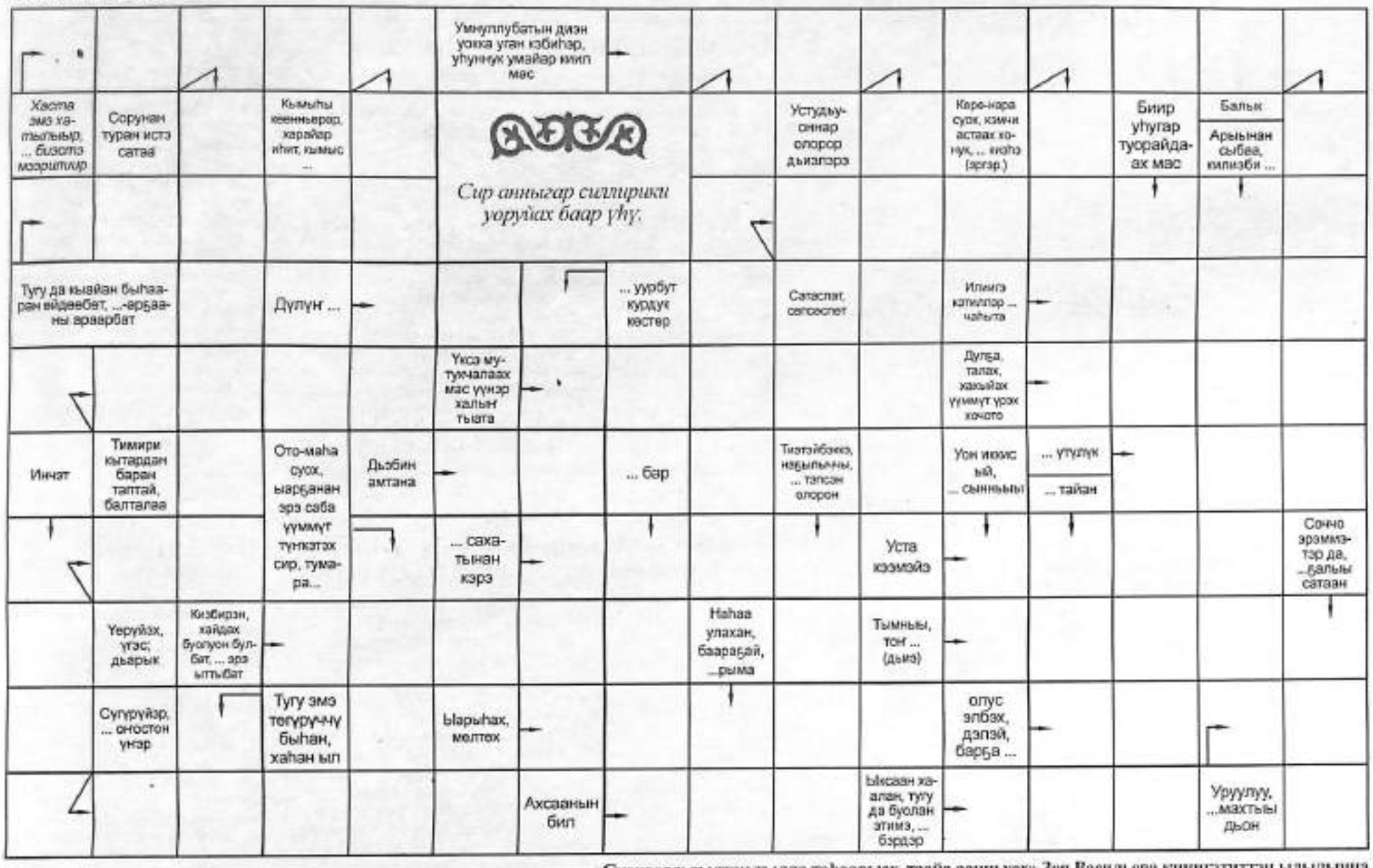

«Сканворд: тыллан тыллла таһаарыах, таайа оонньуох» Зоя Васильева кинигэтиттэн ыллыбына.

Хаһыат 8-с №-гэр тахсыбыт сканворд эппиэтэ: Туруору: *өгө, сөрүө, үтүлүк, үрүҥ, эҥэтин, эт, түс, өҥүр, сыр, ыгыл, нэлэйэр, көрсүс, үргүүк, тэлиэс, түбэ, иэрэ, ир, итэ, иннэ, сн, эр.* **Сытыары:** *өҥүс, күчүмэҕэй, көтөр, үнүгэс, үҥ, тыын, сүөсүһүт, тиргэ, өй, хэм, ыл, иллэ, иҥэ, сүүнэ, ур, бар, сэлээн, сиэрэ, кинс, эрэтэр.*

МИННЬИГЭСТИК АҺААН

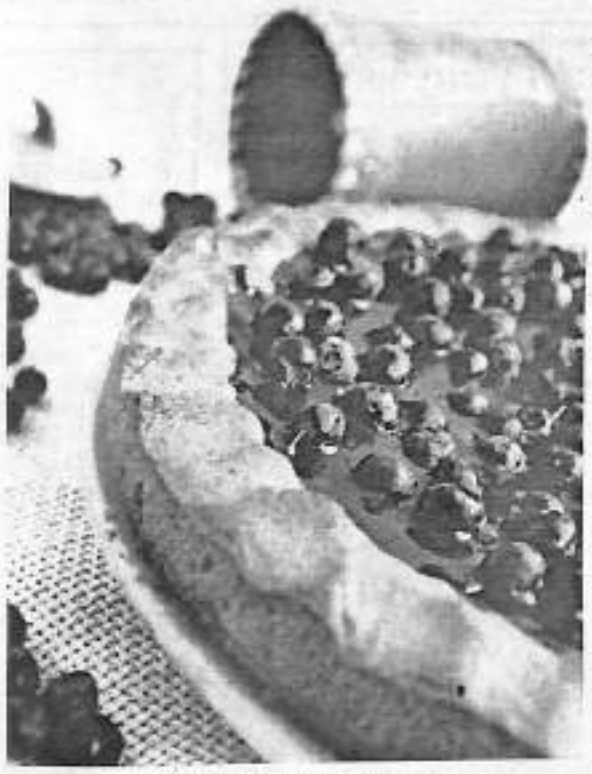

СУГУННААХ БӨРҮӨК

Ынах арыыта - 100 г
Саахар - 0,5 ыстакаан
Бурдук - 1 ыстакаан
Сымыыт - 1 уступка
Суода - 1/4 кыра ньуоска
Туус, суоҥ
Сакалаат - 1 бытыккэ
Үүт - 50 мл

Астааһына:

1. Арыыны саахары кытта биилкэнэн ньыһый. Сымыыты, суоданы, туулу, бурдуту холбоон тиэстэни тургэнник мэйий. Киэпкэ тарҕат, кытыытынан 2-3 см үрдүкгээх гына бүүрүктэ оҥор. Тиэстэ 1 см халын буолуо суохтаах. Духуоткаҕа 180 кыраадыска саһарчы буһар.

2. Бөрүөк үрдүгэр 50 мл үүккэ уулларыллыбыт сакалааты кут, сугуннан киэргэт.

«ЗАПОРОЖЬЕ» БУЛОЧКАЛАР

3 лиис булочканы буһараргa наада:
«Пышка» маргарин - 80 г
Үүт - 350 мл
Бөдөҥ сымыыт - 4 уступка
Саахар - 0,5 ыстакаан
Туус - 0,5 упакаан ньуоска
Дорожна - 8 г
Бурдук
Биниигэ:
Уҥуллубут ынах арыыта, саахар, бурдук.

Астааһына:

1. Арыыны уллар, үрдүтэр мүлүгүр үүтү, дорожнаны, сымыыты, саахары, туулу, 1,5 ыстакаан бурдуту кутан, булкуй. Салгын киирбэтин диэн миискэ үрдүн салаппаннаа уоҥна тирэппэтэ уур, хаптахтаа. 15-20 мүнүүтэ ааспытын кэннэ алаадьы тиэстэтин курдук буоларын ситиһэн, эбии бурдукта кутан биэр. Ол кэннэ эмиэ сүүрбэччэ мүнүүтэ туруоран баран, аны бэрэски тиэстэтин курдук буоларын көрөн, эмиэ бурдуту эбэн оҕус. Тиэстэни 3-4 төхтүрүйэн таһаар, ол кэннэ бөкүүктэри онортоо. Бастаан орой доруонан арыыта, онтон саахарга, бүтэһигэр бурдукка уган ыл. Линиэ бэйэ-бэйэлэриттэн тэйиччи уурталаа уоҥна 1,5-2 чаас өссө туруора түс. 180 кыраадыска 15-20 мүнүүтэ буһар.

«ДЬОЛЛООХ ЫАЛДЬЫТ» БЫАРДААХ САЛААТ

Таба эбэтэр ынах быара - 300 г
Сибиэнэй оҕурсу - 2 уступка
Эриэппэ лук - 1 уступка
Чеснок - 2 ампуукэ
Болгария биэрэнэ - 1 уступка
Саахар - 1 кыра ньуоска
Соя соуда - 30 мл
Үүнээйи арыыта - 50 мл

Астааһына:

1. Сууйуллубут уоҥна ыраастаммыт быары үҥүн сиҥньигэс гына бысталаа, арыыга ыһаарылаа, онно кыратык уута эбэн биэр, буһар.

2. Луугу ангаардаан баран, сиҥньигэс, биэрэни үҥүн субурхай гына кырбастаа, быары кытта холбоо, үрдүгэр 15 мл сояны эбэнгин булкуй.

3. Туспа иҥиккэ оҕурсуну бөдөҥ соломо курдук кырбаа, саахардаа, ньыһыллыбыт чесноту уоҥна 15 мл соя соуһун эбэнгин булкуй.

4. Икки тус-туспа бэлэмнэммит салааттары холбоо.

Бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

«Далбар Хотун сандалыта» сурунаалтан ыллыбына.

Эҕэрдэлиибит!

Күнду быраҥпытын, убайбытын, Чурапчы нэһилиэгин олохтоохун ***Николай Ванифатьевич Местниковы*** *60 сааскын туолбут бэлиэ күнүгүнэн итинник-иннигинник эҕэрдэлиибит!*

Эн биһигэ күүс-кӫмө, ойоҕун буоллаа сылдьарыҥ иҥин махтанабыт!

Баҕарабыт күн сиригэр баар барыы үтүөнү, кыҥаанах доруобуйаны!

Эҕэрдэни кытта убайдарыҥ, саҥаһыҥ, быраатыҥ, балыстарыҥ, сиэниҥ Анюта, күтүөтүҥ.

02 ИЗВЕЩАЕТ

ОСТОРОЖНО, МОШЕННИКИ!!!

ОМВД России по Чурапчинскому району напоминает, что соблюдение простых советов поможет вам обезопасить себя и своих близких.

Если вам звонят или к вам приходят незнакомые люди, которые что-то знают о вас, скорее всего — это мошенники!

Вот ситуации, которые должны насторожить вас:

— Вам звонят с сообщением, что ваш родственник или знакомый попал в аварию, за решетку, в больницу, и теперь за него нужно внести залог, штраф, взятку — в общем, откупиться. Это мошенники!

— На телефон поступают звонки или сообщения с неизвестных номеров с просьбой положить на счет деньги, чтобы помочь детям или получить якобы выигранный приз. Это – обман!

— Вам сообщают о крупном денежном или вещевом выигрыше по SMS и предлагают отправить SMS-сообщение или позвонить по указанному номеру для получения приза. Не делайте этого! Это, как правило, мошенничество!

— Незнакомец представляется социальным работником и сообщает о надбавке к пенсии, перерасчете квартплаты, премии ветеранам, срочном обмене денег на дому якобы «только для пенсионеров». Каким бы любезным или участливым не был этот человек — это мошенник!

Как показывает практика, злоумышленники выдают себя за добросовестных приобретателей различных товаров с целью получения реквизитов банковского счета продавцов, достаточных для дистанционного списания их денежных средств. В нашем районе звонки или сообщения от мошенников поступали чуть ли не каждому второму жителю. Наивно предполагать, что жертвами этих злоумышленников становятся только пожилые люди, это далеко не так. Как поясняют сотрудники правоохранительных органов, на удочку криминальных элементов может попасть абсолютно каждый. **Уважаемые граждане, проявляйте бдительность! Не переводите деньги незнакомцам!** Остерегайтесь различных сомнительных инвестиционных проектов, брокерских организаций. Не переходите по неизвестным ссылкам и не регистрируйтесь на подозрительных сайтах. Такой вид сетевого заработка, как игра на фондовой бирже, является одним из самых ненадежных способов поправить свое финансовое положение.

Берегите себя и свои финансы!

С уважением ОМВД России по Чурапчинскому району.

ВЫБОРЫ – 2023

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

о приеме предложений по кандидатурам членов участковых избирательных комиссий с правом решающего голоса (в резерв составов участковых комиссий)

Руководствуясь пунктами 4 и 5.1 статьи 27 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» Чурапчинская территориальная избирательная комиссия объявляет прием предложений по кандидатурам для назначения членов участковых избирательных комиссий с правом решающего голоса (в резерв составов участковых комиссий).

Алагарская УИК №657, Арылахская УИК №658, Бахсытская УИК №659, Болтогинская УИК №660, Кындальская УИК №661, Болугурская УИК №662, Кытанахская УИК №663, Мугудайская УИК №664, Ожулунская УИК №665, Юрях-Кюеринская УИК №666, Соловьевская УИК №667, Хахылгахская УИК №668, Усун-Кюельская УИК №669, Улахан-Кюельская УИК №670, Теинская УИК №671, Бэринская УИК №672, *Телейская УИК № 673, Хатылынская УИК №674,* Юрюнг-Кюельская УИК №675, Оргинская УИК №676, Хаяхсытская УИК №677, Хоптогинская УИК №678, Мельжехсинская УИК №679, Чакырская УИК 680, Центральная УИК №681, Когалинская УИК №682, Марыкчанская УИК №683, Чаранская УИК №684, Новгородовская УИК №685.

Прием документов осуществляется в течение 30 дней со дня опубликования настоящего сообщения по адресу: РС(Я), Чурапчинский улус(район), с. Чурапча, ул. Ленина, д.41, каб. 202 с 09:00 до 17:00 часов в рабочие дни, к/т 8(41151)41-036.

Перечень документов, представляемых в Чурапчинскую территориальную избирательную комиссию при внесении предложения (предложений) по кандидатурам для назначения членов участковых избирательных комиссий с правом решающего голоса (в резерв составов участковых комиссий) размещен на сайте Центральной избирательной комиссии Республики Саха (Якутия): www.yakut.izbirkom.ru в разделе «Избирательные комиссии» подраздел «Формирование УИК и резерва составов УИК».

Заседание территориальной избирательной комиссии по формированию участковых избирательных комиссий состоится в 15 часов 00 минут «18» апреля 2023 года по адресу: РС(Я), Чурапчинский район, с. Чурапча, ул. Ленина, д.41.

Чурапчинская ТИК.

БОЛҔОЙ!

Чурапчыгаабы полиция отдела: "Билбэт нүөмэргитигэр төлөпүөгнүгүн ылыман – харчыгытыттан матыаххытын сөп"

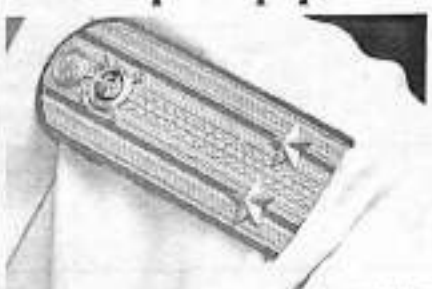

"Төлөпүөн түөкүттэрэ күн-түүн ыыталаалаарын, албастарын улам улаатыннаран, "туһаайан" ыыталлар. Онуоха биһиги дьоммут куйаар ситимигэр куттала суох буолуу бырааблыаларын билбэттэриттэн, кинилэр угаайыларыгар чэпчэкитик кирэн бизэллэр. Хомойуох иҥин, Чурапчы улууһуттар эмиэ итинник тугэнэр тахсыталыы турал-лар", - диэн полиция подполковника Иннокентий Свинобоев этэр.

- *Түөкүттэр биллэгин үксүгэр Иран, Турция, Сирия, о.д.а. дойдулар нүөмэрдэриттэн эрийэр буолуулар. Ол курдук, +985, +963, +903 куоттардаах нүөмэрдэриттэн эрийэр буоллаалара, ыытыллар. Бу атын дойдуга баар түөкүттэр, куоттары, төлөпүөн нүөмэрдэрин аналлаах бырагыраммаан уларыйтар албастаахтар. Бэл диэтэр, Сбербанк "900" нүөмэриттэн эрийэр кыахтаахтар. Суотабай хампаньыаалар оператордардаа түөкүттэр төлөпүөннэрин блоктуу сатыыллар, от эрээри, атын дойдулар куоттарын сабар бырааптара суох. Ол иҥин түөкүттэр бу албаны туналаллар. Уопсайынан, атын эрэгийиэнтэн буолара биллэр, атын куоттаах билбэт нүөмэртэн эрийдэхтэриҥ, ыытыллар ордук. Кэпсэттиэтин да, бэйэҕит да билбэхтиҥэн, угаайыга кирэн биэрэхтиэтин сөп. Түөкүттэр да буоллаатахтарын иҥин, арааас тэриллэтэр рекламалара буолуон сөп. Ону тэҥэ, социальнай ситимнэрэ хатар сигэлэри (ссылкалары) баттаабыт. Сорохор, «мин ааобор, сиэммэр куоластаах» диэн суруйуулар хаталлар. Түөкүттэр бу манныгы эмиэ туналаллар. Сиэни баттаатыгыт да, харчыгытыттан матыаххытын сөп,* - диэн Чурапчыгаабы полиция отделениетын начаальныыка **Иннокентий Дмитриевич** сэрэтэр.

- Саха сирин телефонуоннэрин куоттара: +914, +984 ("МТС"), +924 ("Мегафон"), +964 ("Билайн"), +999 ("Йота"). Сэрэхтээх буолун!

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күнду киһибит сырдык мөссүөнүн умнубаппыт

Тапталлаах иҥэбит, эбэбит, балтыбыт, эдьиийбит **Кривошапкина (Сивцева) Степанида Павловна** бу дьыл, кулун тутар 13 күнүгэр олохтон туораабыта номнуо 40 хонуга туолар.

Стеша 1960 сыллаахха, балаҕан ыйын 1 күнүгэр Павел Николаевич Сивцев, Ольга Гаврильевна Попова дьиэ кэргэнэригэр 4-с оҕонон күн сирин көрбүтэ.

1967 сыллаахха Чурапчы орто оскуолатыгар үөрэнэ киирэн, 1977сыллаахха ситиһиилээхтик бүтэрбитэ. Оскуолаҕа үөрэнэр кэмигэр успуордунан – баскетболунан, волейболунан дьарыктаммыта, оскуолатын чэмпион үгүстүк комүскэлбитэ. Олус үчүгэйдик ыллыыр этэ. Араас ыытыллар дьаһалларга кохтөөхтүк кыттара. Оскуоланы бүтэрэн, отчотоохуу сиэрэнэн, "Оскуола-производство-үрдүк үөрэх" девиһиэнэн "Эрилик Эристин" сопхуос Чакырдааҕы отделениетыгар ыанньыксыттыы тахсыбыта.

1980 сыллаахха иҥэлээх аҕатын утумнаан, Чурапчы Райпотугар үлэҕэ киирбитэ. 1981сыл КПСС чилиэнинэн киирбитэ. 1983 сыллаахха ЯКТ-на товаровед идэтигэр кэтэхтэн үөрэммитэ. Ол сыл оскуолаттан доҕорлоспут уолугар Владимир Николаевич Кривошапкиннга кэргэн тахсыбыта. Селхозтэхникэҕэ томторугар дьиэуот тэриммиттэрэ. 1985 сыллаахха бастакы уолларын, 1986 сылга иккис уолларын оҕоломмуттара. Хомойуох иҥин, тапталлаах кэргэнэ Владимир Николаевич эдэр саастыгар оҕолоо тубэһэн, олохтон туораабыта. Онон Стеша икки оҕотунаан ангаардас хаалан, уолаттарын иитэн, улаатыннаран, ыал оҥортоон, 9 сиэннэнэн, эбэ буолар дьолу билэн барда. Кини ситэ олорботох олоҕун оҕолоро, сиэннэрэ салгыахтара.

Степанида Павловна саанын тухары биир тэриллэҕэ үлэлээтэ. Потребкооперация туйгуна, Бочуоттаах үлэһитэ. Степанида Павловна малдьа сытар кэмигэр күүс-кӫмө буолбут дьоммутугар, Егор Афанасьевич Борисовка, быраастарбытыгар – инфекционнай отделение сэбиэдиссэйигэр Надежда Николаевна Дьячковскаяҕа, невролог Екатерина Дмитриевна Адамоваҕа, реаниматолог Матрена Дмитриевна Эверстоваҕа, Виктор Львович Потаповка, нотариус Николай Иванович Дьячковскайга, күүс-кӫмө буолбут Стеша биргэ үөрэммит доҕотторугар, Чурапчы орто оскуолатын 24-с выпуһугар, биргэ үлэлээн ааспыт доҕотторугар, үлэлээбит тэриллэтигэр, кэлэктиибигэр, чугас ыалларыгар, аймахтарбытыгар барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Чэгиэн буолук, этэҥнэ сылдьыҥ!

Оҕолоро, сиэннэрэ, биргэ төрөөбүттэрэ.

"Саҥа олох" хаһыат телеграм канаалыгар, киирэн сурутун!

Чурапчы улууһуттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтоохо, тапталлаах эдьиийбит

ПАРФЕНОВА Татьяна Ивановна

үһүн ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оҕолоругар, сиэннэригэр чугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Хатылыттан аймахтара Ивановтар, Винокуровтар, Соловьевтар, Борисовтар кинилэр оҕолоро, сиэннэрэ.

Дьокуускай куорат олохтоохо

ПАРФЕНОВА Татьяна Ивановна

ыараханнык ыалдьан олохтон туораабытынан, эдьиийгэр Мария Ивановна Чичигинароваҕа, кини биргэ төрөөбүттэригэр, бары аймахтарыгар, чугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчы улууһун үөрэхтээх салалтата, үөрэх үлэһитэрин идэлээх сойуустарын кэмитиэтэ.

Гл. дириэктэр - Н.М. СТРУЧКОВА.
Кылаатааннаах эдиэтэр - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ
1-ааа кэтэрилиах эдиэтэр - А.Н. ЗАХАРОВА
Корреспондентэр - С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ, М.В. НЕТРОВА.
Тексчыттаах - Л.К. ПОПОВА.
Бэлэтгэтэ - Ф.А. ПРОКОПЬЕВ.

Тэрийиллиэстэр: СО Бырабыыталыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Саҥа олох" Судаарыстыбаннай автономнай тэриллэ.
Таһаарыллыа: СО "Саҥа олох" ГАУ
Таһаарыллыа адресыта: 677000, Дьокуускай к., Ординскайдааҕы уол. 31, 124 каб. тел./факс (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhapochta@mail.ru. Российскай Федерация Розанадзор СО салаатынан 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №ТУ14-00689.

Эдиэтэлээх адресыта: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уол., 26 "а".
Телефоннэрэ: эдиэтэр – 41-332, сиэдэрэй – 41-265
E-mail: saxaolox@mail.ru, сайт: saxaolox.ru,
telegram: @saxaolox

Бэчээкэ сакаас: № 9 (11886)
Кэмэлэ: 2 бөч. линк
Ахсаана 1200. Хаһыат сыаната: 22

Аспирин сүүрүк этиэтэр иэмэх ридэлэрин полиграфиэстэр мөлдьи сөп түбүлүк бүлүөннэх. Сүрүннэ аймахтарчаллаах, мөлдьи, ыытыллыбыт эпизодтарбыт аспирин туһугар сыыр.

Хаһыат бэчээкэ бириэмэтэ графиктаах: 16 ч.00 м. Бэчээкэ бириэмэтэ: 16 ч.00 м. СО Бырабыыталыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Саҥа олох" Судаарыстыбаннай автономнай тэриллэтэ "Саҥа олох" хаһыат редакциятыгар 09.03.2023 с. офсетка бэчээтэнэн. Типография адресыта: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уол., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат иэдэстэҕэ бириэх бэлиэтэ таҕыс.